

ПРАВА АДВОКАТА ЯК ПРЕДСТАВНИКА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Інститут законодавства Верховної Ради України
пров. Несторівський, 4, 04053, Київ, Україна
E-mail: zak_norm@rada.gov.ua

Мета: в статті розглядаються та аналізуються права адвоката, як представника в адміністративному судочинстві, передбачені чинним законодавством України, та здійснюється їх класифікація. **Методи:** дослідження проведено з використанням таких методів як аналіз, синтез, порівняння. **Результати:** зроблено висновок, що перелік професійних та процесуальних прав у адвоката в адміністративному судочинстві досить широкий. Проте, на сьогодні відсутні дієві механізми та порядки реалізації на практиці адвокатом своїх прав. **Обговорення:** проблеми законодавчого визначення та практичного використання адвоката своїх прав як представника в межах адміністративного судочинства.

Ключові слова: адвокат; представник; права; законодавство; адміністративне судочинство.

Постановка проблеми та її актуальність.

Головними ознаками демократичної та незалежної держави є законність і правосуддя. Одним із різновидів правосуддя в нашій державі є адміністративне судочинство, де передбачена діяльність адміністративних судів розглядати адміністративні справи та вирішувати адміністративні спори. Основним інструментом захисту прав, свобод та законних інтересів людини виступає адміністративна юстиція, яка спрямована на забезпечення та дотримання органами виконавчої та місцевої влади принципу законності. З метою захисту та представництва інтересів особи в адміністративно-публічних правовідносинах на законодавчому рівні в ст. 16 КАС України від 06.07.2005 № 2747-IV було закріплено, що представництво в суді, як вид правничої допомоги, здійснюється виключно адвокатом (професійна правничка допомога), крім випадків, встановлених законом. Безоплатна правничка допомога надається в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правничої допомоги [1]. В даному випадку адвокат – це особа, яка бере участь в адміністративному судочинстві по конкретній адміністративній справі, а також особа, яка наділяється правом звернення до будь-якого державного органу чи суду від імені та в інтересах клієнта, якого він представляє. Права адвоката є основою його правового статусу, тому визначення їх переліку та здійснення їх класифікації є важливим питанням.

чинстві по конкретній адміністративній справі, а також особа, яка наділяється правом звернення до будь-якого державного органу чи суду від імені та в інтересах клієнта, якого він представляє. Права адвоката є основою його правового статусу, тому визначення їх переліку та здійснення їх класифікації є важливим питанням.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі питання поняття прав адвоката в адміністративному процесі та визначення їх класифікації досліджувалися такими вченими як: В.Б. Авер'яновим, Д.М. Бахрахом, А.І. Берлачем, Ю.П. Битяком, Л.Р. Білою, В.В. Гайворонською, С.Т. Гончаруком, В.Л. Граніним, О.В. Гуричем, Е.Ф. Демським, М.В. Завальним, В.В. Зуєм, Д.П. Калаяновим, О.В. Кузьменко, М.В. Лошинським, Р.В. Миронюком, В.І. Олефіром, Є.М. Поповичем, Д.В. Сичовим, Д.Є. Суслон, Л.В. Тацієм та іншими.

Разом із тим, незважаючи на велику кількість робіт, у яких певним чином висвітлювалися безпосередньо питання правової діяльності адвоката, на сьогодні відсутнє системне комплексне наукове дослідження питання прав адвоката, як пред-

ставника в адміністративному судочинстві та їх класифікації.

Мета статті. Шляхом аналізу чинного законодавства України встановити та дослідити основні права адвоката, як представника в адміністративному судочинстві та здійснити їх класифікацію.

Виклад основного матеріалу. В момент здійснення адвокатом своєї професійної правової діяльності найважливішим та найнеобхіднішим його правом є право на адвокатський запит, який виступає головним засобом збирання інформації та без якого унеможливується надання адвокатом будь-якої правової допомоги. Важливість даного права полягає в тому, що у будь-якому виді провадження, в тому числі в адміністративному провадженні, розгляд та вирішення справи залежить від обсягу відомостей та інформації, якою володіє адвокат. Таким чином, на позитивний результат у вирішенні адміністративних справ впливає саме інформація, яку адвокат отримує за допомогою адвокатського запиту.

Проте п. 1 ч. 1 ст. 20 та ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI має певну правову колізію. Це пов'язано з тим, що відповідно до змісту п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI адвокат має право звертатися з адвокатськими запитаннями, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб) [2], проте добровільний характер у наданні такими особами інформації адвокату ставить під сумнів правильність застосування саме такого механізму на практиці. Тому, необхідно виключити з п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» фразу «за згодою таких фізичних осіб» та доповнити в кінці фразою «та отримувати від них відповідну інформацію та документи».

У реалізації права на адвокатський запит важливим питанням є строки надання такої інформації особами, до яких звертається адвокат. Так, з одного боку згідно ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» органам державної влади надається п'ять робочих днів з дня отримання запиту для надання адвокату відповідної інформації або копій документів. Проте з іншого боку в п. 2 ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначається, що у разі, якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження [2]. Продовження строку надання інформації на адвокатський запит нівелює ефективність усього механізму отримання такого запиту, оскільки визначення поняття «значний обсяг інформації» має оціночний характер.

Не менш важливим у процесі захисту адвокатом свого клієнта є його право на опитування осіб за їх попередньою згодою. Дане право визначається Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у п. 7 ч. 1 ст. 20, проте ані його нормами, ані нормами адміністративно-процесуального законодавства не врегульована сама процедура щодо реальної можливості реалізації адвокатом даного права.

Внаслідок неможливості процесуального оформлення результатів проведеного опитування «отримані адвокатом в ході опитування відомості використовуються виключно для обґрунтування клопотання про виклик громадян до суду в якості свідка, але не як самостійні докази» [3, с. 62]. Вже після отримання клопотання допит свідка адвокатом має юридичне значення для справи. Таким чином, адвокат може безпосередньо звернутися до суду та отримати клопотання про допит свідка, проте важливішим для захисника є «попереднє опитування, оскільки дозволяє адвокату до того, як заявити клопотання про допит тієї чи іншої особи в якості свідка, переконатися, які він має намір дати свідчення і чи не призведе його допит до погіршення становища підзахисного» [4, с. 30].

Окрім відсутності в адміністративно-процесуальному законодавстві процедури допиту адвокатом свідка, чинний КАС України від 06.07.2005 № 2747-IV також не містить норми щодо фіксації отриманих результатів опитування. У тому випадку, коли існують розбіжності між показами свідка у суді та письмовими показами даної особи у адвоката, суд повинен звернути увагу на дані суперечності та врахувати таку обставину як підставу для винесення окремої ухвали про притягнення такої особи до кримінальної відповідальності за завідомо неправдиві показання.

Таким чином, право адвоката на добровільне опитування осіб по справі є його основним правом, що забезпечує формування адвокатом належної та допустимої доказової бази по справі, необхідної для захисту свого клієнта. Проте, відсутність належного законодавчого регулювання даного права адвоката перетворило його на декларативну норму. За таких умов, реалізація права адвоката на добровільне опитування осіб розглядається лише як «фільтр» можливих свідків по справі та прийняття адвокатом рішення щодо подання клопотання до суду з приводу допиту такої особи, як свідка.

Згідно п. 7 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» до прав адвоката також належать в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою [5]. При цьому, якщо адвокату буде необхідно вилучити предмети, він повинен мати в обов'язковому порядку згоду власника на таке вилучення. Проте, за етимологічним походженням слова «вилучати» означає «забирати що-небудь у когось, конфіскувати. Тобто, «вилучення» передбачає певний примус, а тому і необхідність владних повноважень у особи, яка проводить вилучення, тому реалізація даного права адвокатом є сумнівним. А відсутність нормативно-правового регулювання права адвоката запитувати та отримувати документи, речі чи копії унеможливає визнання надалі цих доказів як допустимих при розгляді справи.

Таким чином, з метою забезпечення повної та професійної діяльності адвоката під час представництва інтересів особи, законодавцем необхідно врегулювати питання стосовно процедури отримання ним речей, документів, копій. Реалізація даного права можлива за схемою добровільного опитування адвокатом осіб, а саме необхідно скласти протокол отриманих матеріалів, який надалі буде розцінюватись судом як додаток до справи. На жаль на сьогодні адвокати, внаслідок відсутності владних повноважень, повинні звертатись до правоохоронних органів із клопотанням про витребування та вилучення документів та матеріалів.

Пункт 7 частини 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає право адвоката на ознайомлення з речами, документами та їх копіями. Однак, знову бачимо законодавчу неврегульованість даного права. Відсутній механізм реалізації адвокатом свого професійного права на практиці. Крім того, нормами КАС України, а саме п. 1 ч. 3 ст. 44 визначається, що кожен учасник справи має право ознайомлюватися з матеріалами справи, робити з них витяги, копії, одержувати копії судових рішень. Проте, в главі X Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України регулюється лише процедура ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, а порядок ознайомлення зі справами адміністративного судочинства відсутній. Право адвоката на ознайомлення з речами, документами та їх копіями має суттєве значення для представництва адвокатом клієнта у судах, оскільки воно розглядається як гарантія змагальності сторін у процесі.

Під час ознайомлення з речами, документами та їх копіями адвокат використовує технічні засоби з метою копіювання матеріалів справи. Згідно п. 8 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначається право адвоката на застосування технічних засобів, у тому числі для копіювання матеріалів справи, в якій адвокат здійснює захист, представництво або надання інших видів правової допомоги, фіксування процесуальних дій, в яких він бере участь, а також хід судового засідання в порядку, передбаченому законом [2]. За допомогою реалізації даного права адвокат може контролю-

вати діяльність осіб, що здійснюють провадження по справі, не допускаючи зловживання з їх боку (вибіркового підходу до почутого, умисного або ненавмисного перекручення фактів у протоколі слідчої дії чи судового засідання тощо) [5, с. 8].

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» також визначає право адвоката одержувати письмові висновки фахівців – експертів з питань, що потребують спеціальних знань та спеціалістів. Дані права пов'язані зі збиранням адвокатом доказової інформації по адміністративній справі, проте існує інший комплекс прав, що пов'язаний з правовою діяльністю адвоката.

Так, адвокат має право представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами (п. 2 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [2]. Аналіз даного правового положення вказує нам на те, що законодавець розділяє поняття «захисту» та «представництва» в діяльності адвоката, що на нашу думку є досить позитивним, оскільки захист і представництво є основними напрямками діяльності адвоката в адміністративному судочинстві. По-друге, в Законі розмежовується процесуальна професійна діяльність адвоката (в суді) та непроцесуальна (органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами). І по-третє, законодавець визнає можливість професійної діяльності адвоката за межами території України.

Для можливості реалізації права адвоката на захист і представництво, законодавець закріпив п. 4 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а саме: складати заяви, скарги, клопотання, інші пра-

вові документи та подавати їх у встановленому законом порядку [2]. Однак, реалізація професійних прав адвоката досить часто залежить від волевиявлення суду чи інших посадових осіб, які досить часто відмовляють у задоволенні клопотання про збирання доказів, допит свідка тощо. Проте, на нашу думку, така залежність повинна бути відсутня.

Взаємопов'язаними з правами, передбаченими в п. 4, є права, закріплені в п. 5 та п. 6 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Слід звернути увагу і на те, що згідно п. 1, 4 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР кожен, хто звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, посадових осіб, має право особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви та бути присутнім при розгляді заяви чи скарги [6]. Отже, слід зробити висновок про те, що на законодавчому рівні не визначена спеціальна процедура особливого порядку реалізації адвокатом свого професійного права, а тому фактично адвокат позбавляється можливості на використання даного права на практиці.

Пунктом 9 частиною 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачається ще одне право адвоката, а саме право посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів [2]. У юридичній літературі існує думка щодо надання можливості адвокату здійснювати окремі нотаріальні дії (посвідчення заповітів, довіреностей, посвідчення підписів на договорах тощо) [7, с. 6], що за своєю суттю відповідає досвіду деяких зарубіжних країн [8, с. 8]. Проте, адвокат не повинен мати такої можливості, оскільки це повністю не відповідає природі адвокатської діяльності по наданню правової допомоги. Дане право адвоката покликане лише спростити його професійну діяльність.

Аналіз ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» свідчить про те, що перелік професійних прав адвокатів не є виключним. Пунктом 11 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що адвокат може користуватися й іншими правами, передбаченими цим Законом та іншими законами. Таким чином, адвокат, виконуючи свою професійну діяльність, в адміністративному судочинстві набуває не тільки професійні права, передбачені в ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а й комплекс прав, що передбачені в адміністративно-процесуальному законодавстві. Згідно ч. 1, 2 ст. 60 КАС України зазначається, що представник (адвокат), який має повноваження на ведення справи в суді, здійснює від імені особи, яку він представляє, її процесуальні права та обов'язки. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії мають бути застережені у виданій йому довіреності або ордері [1].

Систематизація професійних права адвоката передбачає в свою чергу їх класифікацію, тобто поділ на види за певними критеріями. Загальні права адвоката закріплюються у Конституції України, так і в цілому ряді міжнародно-правових документів (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права та ін.). Досить часто загальні права адвоката називають конституційними правами та поділяють на громадянські (особисті), політичні, економічні, соціальні та культурні. У співвідношенні конституційних та професійних прав адвоката, саме конституційні виступають основою правового статусу адвоката, оскільки саме на основі загальних прав укорінюється можливість виникнення всіх інших видів прав та повноважень.

Особливу увагу слід звернути на співвідношення професійних (спеціальних) прав адвоката та його процесуальних прав, які визначаються адміністративно-процесуальним законодавством України та необхідні адвокату для здійснення захисту або представництва клієнта в адміністративному судочинстві. На нашу думку, професійні права адвоката вклю-

чають в себе і його процесуальні права. Так, наприклад, при укладанні договору про надання правової допомоги і здійсненні представництва клієнта в адміністративному судочинстві, адвокат набуває права, передбачені як КАС України, так і Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». При цьому, процесуальні права адвоката виникають вже після того, як він вступає в адміністративно-процесуальні правовідносини згідно чинного законодавства, а професійні права можуть бути реалізовані вже на стадії консультування клієнта по адміністративній справі.

Така правова позиція підтримується різним вченими, серед них Л.В. Тацій, який поділяє професійні права адвоката на: 1) права, що впливають зі статусу адвоката та 2) процесуальні права адвокатів при здійсненні ними представництва в суді або захисту обвинуваченого [9, с. 12]. Вчений І.Є. Марочкін також вважає, що серед прав адвоката є ті, що впливають зі статусу адвоката, та процесуальні права адвоката [10, с. 398]. Аналогічним є визначення професійних прав адвоката в п. 1.5 Положення про Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності від 27.07.2013 № 182, де зазначається, що під «професійними правами адвоката» розуміються права, які надаються процесуальними кодексами України та законами України захиснику, представнику, особі, яка надає правову допомогу [11].

Таким чином, права адвоката можна поділити за формально-юридичним критерієм, тобто залежно від нормативно-правового закріплення, на права, що визначаються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», та права, що закріплюються в процесуальному законодавстві України. При цьому професійні права адвоката, що регулюють здійснення адвокатом професійної правової діяльності, мають різне визначення на практиці. Так А.В. Рагулін у своїй науковій роботі зазначає, що такі права слід іменувати статусними, оскільки вони невід'ємно пов'язані зі статусом адвоката, як особи, яку суспільство через посередництво механізму державно-правового впливу уповноважило здійснювати функцію захисту [12, с. 73]. С.С. Бичкова, розглядаючи адвоката як учасника процесуальних правовідносин, визначає, що згідно зі ст. 20

Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат наділяється спеціальними правами [13, с. 118], разом із тим О.В. Меліхова вважає права адвоката основними професійними правами [14, с. 42]. Для того, щоб не існувало плутанини щодо визначення конституційних та спеціальних процесуальних прав адвоката, необхідно законодавчо закріпити назву прав адвоката, що визначаються в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», як основні професійні права адвоката.

Зауважимо, що згідно Закону України «Про адвокатуру» від 19.12.1992 № 2887-ХІІ, який втратив чинність 19.11.2012, законодавець поділяв права адвоката на професійні права та соціальні права. Під соціальними правами адвоката розумілись усі види допомоги по соціальному страхуванню з боку держави, наприклад право на відпустку. Нова редакція закону дану правову норму не містить. У чинному Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у ст. 20 також існує поділ основних професійних прав адвоката за змістовною ознакою.

Окрім вище зазначених пропозицій поділу прав адвоката І.Є. Марочкін вважає за необхідне виокремити ще одну класифікацію. Так, автор зазначає, що всі права адвокатів можна поділити на три групи: права, що впливають зі статусу адвоката, процесуальні права адвоката та права адвокатів як членів адвокатських об'єднань. Останні включають право створювати в установленому законом порядку місцеві, всеукраїнські й міжнародні об'єднання, а також право цих об'єднань та безпосередньо адвокатів бути членами міжнародних організацій адвокатів і юристів [10, с. 398]. Н. Бакаянова поділяє права адвоката не тільки на процесуальні та професійні, а й виокремлює третю групу прав – корпоративні права адвоката, що пов'язані з реалізацією завдань адвокатського самоврядування [15, с. 54]. О.В. Маслюк також пропонує власну класифікацію прав адвоката на такі групи: організаційні, що притаманні адвокату в силу його членства в самоврядній організації адвокатів, та права функціонального характе-

ру, які визначають повноваження адвоката при здійсненні основного завдання – захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб [16, с. 260].

Щодо такого типу класифікації, то вона має свої неточності. Так, усі права, які визначаються ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», слід відносити до функціональних прав адвоката. Організаційні права адвоката можна розглядати у двох напрямках: 1) у контексті організаційно-правової форми діяльності адвокат може реалізовувати свої організаційні права: а) індивідуально; б) у формі відкритого адвокатського бюро; в) шляхом об'єднання з іншими адвокатами в об'єднання; 2) у контексті адвокатського самоврядування, де адвокат може реалізувати свої організаційні права на створення місцевих, всеукраїнських та міжнародних об'єднань, бути членом міжнародних організацій адвокатів та юристів.

Наступним критерієм класифікації слід визначити в залежності від приналежності таких прав, а саме права, якими адвокат володіє на постійній основі, та права, якими наділяється адвокат на певних стадіях адміністративного судочинства. Таким чином, майже весь перелік прав, передбачений ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокат може реалізувати протягом усього адміністративного провадження, однак існують права, які реалізуються лише під час адміністративного судочинства (допит свідка, відвід судді тощо).

Реалізація прав адвоката може залежати від необхідності волевиявлення інших осіб. Так, наприклад, адвокат може писати заяви, скарги, клопотання та інші правові документи, посвідчувати копії документів у адміністративних справах за власним бажанням, без отримання згоди інших осіб, проте для ознайомлення на підприємствах, в установах і організаціях із необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами треба отримати дозвіл іншої особи.

Таким чином, шляхом аналізу всього вище зазначеного можна вказати, що перелік прав адвоката, який закріплюється Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», є основними професійними правами, необхідними для правової діяльності адвоката. Процесуальні права

адвоката виникають у нього під час реалізації ним функції представництва чи захисту в адміністративних судах, та доповнюються основними професійними правами. Тому ми пропонуємо наступну класифікацію прав адвоката в адміністративному судочинстві:

1) за формально-юридичним критерієм: а) права, закріплені в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та б) процесуальні права адвоката, що визначаються чинним адміністративно-процесуальним законодавством.

2) за змістом: загальні права та спеціальні права (перелік прав, передбачених ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

3) залежно від стадії адміністративного судочинства: а) повноваження адвоката на стадії подання заяви до суду; б) повноваження адвоката на стадії відкриття провадження по справі; в) повноваження адвоката на стадії провадження у справі до судового розгляду; г) повноваження адвоката на стадії судового розгляду; д) повноваження адвоката на стадії звернення судового рішення до виконання.

4) за часовою ознакою: а) право, що визначаються за адвокатом на постійній основі; б) права, якими наділяється адвокат лише в рамках адміністративного провадження.

5) реалізація прав адвоката від необхідності волевиявлення інших осіб: а) права адвоката, які він реалізовує самостійно та б) права, реалізація яких залежить від волевиявлення інших осіб.

Висновки. Перелік професійних та процесуальних прав та обов'язків у адвоката в адміністративному судочинстві досить широкий. Проте, якщо обов'язки мають повне та обґрунтоване правове визначення та регулювання, то правовий аналіз права адвоката встановив, що хоча законодавець і закріпив широкий перелік прав адвоката, проте на сьогодні відсутні дієві механізми та порядок реалізації на практиці адвокатом своїх прав.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. *Відо-*

мости Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2012. № 62. Ст. 17.

3. Варфоломеев В.В. Проблема сбора адвокатом доказательств. *Юридический мир.* 2006. № 4. С. 61-65.

4. Чеботарева И.Н. Уголовно-процессуальное значение сведений, собранных адвокатом-защитником в результате опроса лица с его согласия. *Уголовное судопроизводство.* 2010. № 1. С. 27-30.

5. Рагулин А.В. Право адвоката-защитника на использование технических средств: проблемные вопросы реализации и пути их решения. *Ученые труды Российской Академии адвокатуры и нотариата.* 2012. № 2. С. 8-12.

6. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 47. Ст. 256.

7. Барщевский М.Ю. Проблемы российской адвокатуры: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02. Москва, 1997. 51 с.

8. Аракелян М. Представительство как форма участия адвоката в гражданском судочинстве Франции и Великобритании. Генезис публичного права: від становлення до сучасності: зб. наук. праць. Миколаїв: Іліон, 2010. С. 7-9.

9. Тацій Л.В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Харків, 2008. 20 с.

10. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. проф. І.Є. Марочкіна; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2014. 448 с.

11. Положення про Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: рішення Ради адвокатів України № 182 від 27 лип. 2013 р. URL: <http://unba.org.ua/komitety> (дата звернення 23.03.2021).

12. Рагулин А.В. Профессиональные права адвоката-защитника в Российской Федерации. Вопросы теории и практики: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.11. Москва, 2014. 462 с.

13. Бичкова С.С., Чурпіта Г.В. Окремі аспекти участі адвоката у цивільному процесі України.

Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 9. С. 116-122.

14. Меліхова О.В. Адвокатура в Україні: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ, 2005. 90 с.

15. Бакаянова Н. Права адвокатів як членів єдиної професійної організації. *Jurnalul juridicnațional teorie i practică.* 2015. № 6. С. 53-56.

16. Маслюк О.В. Права адвоката-захисника в контексті спростування підозри (обвинувачення): сучасний стан та шляхи вдосконалення. *Порівняльно-аналітичне право.* 2015. № 2. С. 259-262.

References

1. Kodeks administratyvnogo sudochynstva Ukrainy vid 06 lyp. 2005 r. № 2747-IV. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. 2005. № 35-36, № 37. St. 446.

2. Pro advokaturu ta advokats'ku dijalnist': Zakon Ukrainy vid 05 lyp. 2012 r. № 5076-VI. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. 2012. № 62. St. 17.

3. Varfolomeev V.V. Problema sbora advokatom dokazatel'stv. *Juridicheskij mir.* 2006. № 4. S. 61-65.

4. Chebotareva I.N. Ugolovno-processual'noe znachenie svedenij, sobrannyh advokatom-zashhitnikom v rezul'tate oprosa lica s ego soglasija. *Ugolovnoe sudoproizvodstvo.* 2010. № 1. S. 27-30.

5. Ragulin A.V. Pravo advokata-zashhitnika na ispol'zovanie tehniceskikh sredstv: problemnye voprosy realizacii i puti ih reshenija. *Uchenye trudy Rossijskoj Akademii advokatury i notariata.* 2012. № 2. S. 8-12.

6. Pro zvernennja gromadjan: Zakon Ukrainy vid 02 zhovt. 1996 r. № 393/96-VR. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. 1996. № 47. St. 256.

7. Barshhevskij M.Ju. Problemy rossijskoj advokatury: avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk: spec. 12.00.02. Moskva, 1997. 51 s.

8. Arakeljan M. Predstavnyctvo jak forma uchasti advokata v cyvil'nomu sudochynstvi Francii' i Velykobrytanii'. *Genezys publichnogo prava: vid stanovlennja do suchasnosti: zb. nauk. prac'.* Mykolai'v: Pion, 2010. S. 7-9.

9. Tacij L.V. Jurydychna pryroda advokatury v systemi zahystu pravi i svobod ljudyny i gromadjanyna: dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.01. Harkiv, 2008. 20 s.

10. Organizacija sudovyh ta pravoohoronnyh organiv: pidruchnyk / za red. prof. I.Je. Marochkina; Nac. un-t «Juryd. akad. Ukrainy im. Jaroslava Mudrogo». Harkiv: Pravo, 2014. 448 s.

11. Polozhennja pro Komitet zahystu prav advokativ ta garantij advokats'koi' dijalnosti: rishennja Rady advokativ Ukrainy № 182 vid 27 lyp. 2013 r. URL: <http://unba.org.ua/komitety> (data zvernennja 23.03.2021).

12. Ragulin A.V. Professional'nye prava advokata-zashhitnika v Rossijskoj Federacii. *Voprosy teorii i praktiki: dis. ... d-ra jurid. nauk: spec. 12.00.11.* Moskva, 2014. 462 s.

13. Bychkova S.S., Churpita G.V. Okremi aspekty uchasti advokata u cyvil'nomu procesi Ukrainy. *Bjuleten' Ministerstva justycii' Ukrainy.* 2014. № 9. S. 116-122.

14. Melihova O.V. Advokatura v Ukraini: navch.-metod. posib. dlja samostijnogo vyvchennja dyscypliny. Kyi'v: KNEU, 2005. 90 s.

15. Bakajanova N. Prava advokativ jak chleniv jedynoi' profesijnoi' organizacii'. *Jurnalul juridicnațional teorie i practică.* 2015. № 6. S. 53-56.

16. Masljuk O.V. Prava advokata-zahysnyka v konteksti sprostvannja pidozry (obvynuvachennja): suchasnyj stan ta shljahy vdoskonalennja. *Porivnjal'no-analitychne право.* 2015. № 2. S. 259-262.

LAWYER'S RIGHTS AS A REPRESENTATIVE IN ADMINISTRATIVE JUDICIARY AND THEIR CLASSIFICATION

Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine
Nestorivsky lane, 4, 04053, Kyiv, Ukraine
E-mail: zak_norm@rada.gov.ua

Purpose: the article considers and analyzes the rights of a lawyer as a representative in administrative proceedings, provided by current legislation of Ukraine and carries out their classification. **Methods:** the study was conducted using such methods as analysis, synthesis, comparison. **Results:** it is concluded that the list of professional and procedural rights of a lawyer in administrative proceedings is quite wide. However, today there are no effective mechanisms and procedures for a lawyer to exercise his rights in practice. **Discussion:** problems of legislative definition and practical use of a lawyer's rights as a representative within administrative proceedings.

The main features of a democratic and independent state are the rule of law and justice. One of the types of justice in our state is administrative justice, where the activity of administrative courts is provided to consider administrative cases and resolve administrative disputes. The main tool for the protection of human rights, freedoms and legitimate interests is administrative justice, which aims to ensure and comply with the principles of legality by the executive and local authorities. In order to protect and represent the interests of a person in administrative and public legal relations at the legislative level in Article 16 of the CAS of Ukraine dated 06.07.2005 №2747-IV it was stipulated that representation in court, as a type of legal aid, is carried out exclusively by a lawyer (professional legal aid), except as provided by law. Free legal aid is provided in the manner prescribed by law governing the provision of free legal aid. In this case, a lawyer is a person who participates in administrative proceedings in a particular administrative case, as well as a person who has the right to apply to any government agency or court on behalf and in the interests of the client he represents. The rights of a lawyer are the basis of his legal status, so determining their list and classifying them is an important issue.

Keywords: lawyer; representative; rights; legislation; administrative proceedings.